

İnsan, nefsine karşı hep ciddi bir iradeyle savaş vermeli ve ona kesinlikle teslim-i silah etmemelidir. Tabir-i diğerle nefis, insanın boynuna bir gem vurup -bağışlayın- istediği yere götürebilecek derecede onu tesir altına almamalı ve insan böyle bir zaaf içinde bu denli tutarsız ve iktidarsız olmamalıdır. Aslında insan, hiçbir zaman iradesiz olamaz ve olmamalıdır. İnsan her zaman, içindeki vesveselere, kalbinin ihmeline ve duygularının duyarsızlığına karşı isyan içinde bulunmalıdır.

Ama bunlarla beraber, bir insanın yer yer düşmesi ve sürçmesi de fitrat-ı beşeriyenin gereğidir. Sahih bir hadiste Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem), bir gün bu hakikate dair şöyle buyurmuşlardı: "Hz. Âdem yanıldı, evlatları da yanıldı." (Tirmizi, Tefsir (7) 8) Binaenaleyh yanılma, unutma ve hata etme, fitrat-ı beşeriyede mündemiç bir hakikattir. Bu itibarla insanın yanılması her zaman ihtimal dâhilindedir. Şu kadar vardır ki, kendisini umumiyetle iradeli ve dimdik ayakta tutabilenler daha az yanılırlar. Kendini salıvermiş bir kimse ise, pek çok defa yüzüstü düşebilir ve kendini şeytanın esiri ve zebunu haline getirebilir. Bu itibarla da yer yer nefis-i emmârenin bize çelme takması kaçınılmazdır. -Allah, nefsin bu desiselerinden bizi muhafaza buyursun ama- mümin olan herkes ömrü boyunca bu çelmelere maruz kalacağını da asla unutmamalıdır. Zira Efendimiz'in (aleyhissalâtü vesselam), Ka'b b. Malik'ten rivayet edilen sahih bir hadiste bildirdikleri gibi: "Mümin, ekin gibidir. Rüzgâr onu eğriltir. Kimi zaman yıkar, kimi zaman doğrultur. Nihayet sonunda kalkar doğrulur. Kâfir ise kökü üzerinde dimdik duran 'erze' ağacı gibidir. Onu hiçbir şey eğriltemez. Nihayet devrilince de bir daha doğrulamaz." (Müslim, Sıfâtü'l-münafikîn, 69) Binaenaleyh mümin, her zaman 'Aman Ya Rabbi!' deyip Allah'a koşar, kâfir ise gürül gürül ses çıkarmasına ve çok heybetli görünmesine rağmen bir kere yıkıldı mı bir daha doğrulamaz. Bu manada mümin, düşse dahi kalkacak, yürüyecek ve yine Allah'a doğru olan yolculuğunu devam ettirecektir. Her mümin, düşmeyi ve nefis-i emmâreye mağlubiyeti bu şekilde kabul etmelidir ki meselenin bir yönü bundan ibarettir.

Nefsine Güvenen Aldanmıştır

Diğer önemli bir yönü ise şudur: İnsan nefsine karşı galebe çaldığını düşünürse -hafazanallah- işte o zaman aldanmış demektir. Evet, bir insan "Artık ben nefsimi yendim, onun iğfâlât ve tesvîlâtından kurtuldum." diyorsa, o kimse aldanmıştır. Buna mukabil insan ahir ömrüne kadar, içinde sürekli bir düşmanın bulunduğunu düşünüyor, bundan dolayı da korkuyor ve titriyorsa,

Editör tarafından yazıldı.
Pazar, 27 Haziran 2010 10:50

---

bu da onun, Allah'ın lütf u keremiyle ilâhî bir emn ü eman içinde olduğunu gösterir. Çünkü Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem), kudsi bir hadiste Cenab-ı Allah'ın iki emniyeti bir arada vermeyeceği gibi iki korkuyu da birden vermeyeceğini ifade buyurur. (Heysemî, Mecmau'z-Zevâid, 10/308) Yani bu dünyada bir kimse adeta ödü kopuyor gibi, şeytanın kendisini her an baştan çıkaracağı ve baş aşağı cehenneme gidebileceği korkusuyla yaşıyorsa, Allah'ın izni, inayeti ve dilemesiyle o insan ahrette herhangi bir korkuya maruz kalmayacaktır. Bunun aksine bir kimse, burada endişesiz ve korkusuz yaşıyor, arkasında şeytan bulunmuyormuş veya kendisini baştan çıkaracak, kundaklayacak bir nefsi yokmuş gibi rahat hareket ediyorsa -hafazanallah- o insan da ahrete ve kabre ait rahatını burada kullanıyor demektir. Binaenaleyh bu manada, her iki tarafta emniyette olacağını düşünenler, büyük bir aldandırlığı içinde olmalarına mukabil, her iki cihanda korku içinde olacağını zannedenler de yanlış düşünüyorlar demektir.

Hasan Basrî ve Şâh-ı Geylânî gibi din büyüklerinin evrâd-u ezkârına bakılabilse, bu zatların dünyada hep havf u haşyet içinde oldukları görülecektir. Bir keresinde Şâh-ı Geylânî'nin evrâdını okuyan ve oldukça takvası da yerinde bir hoca kardeşimiz bana şöyle demişti: "Büyük zâtların evrâd u ezkârlarını okurken bunların, 'Ben mahvoldum, yandım, bittim. Susuz bir insan cehennemde nasıl yanar ve kavrulur, çölde yapayalnız kalan bir insan nasıl vahşet içindedir, işte ben ondan daha beterim." şeklinde dualarında ifade ettikleri hususları biz kendimizde bulamıyoruz. Şâh-ı Geylanî neden böyle diyordu?"

Aslına bakılacak olursa o mübarek kardeşimiz, "Çölde kalıp yanmamışız, vahşette hiç olmamışız, dolayısıyla biz bu duaları ne diye okuyalım?"a getiriyordu konuyu; ama o, bir noktada isabet etse de, başka bir noktada hem o hem de biz yanılıyorduk. Aslında meseleye şöyle bakmalı ve şöyle düşünmeliyiz: "Şâh-ı Geylânî gibi bir zât bu mevzuda böyle derse, acaba bize ne demek düşer?" Zira nefs-i emmâre çok ayyârdır. İnsana bir tane üzüm yedirir, elli tokat vurur. Dudağına bir kere bal sürüverir, fakat onu elli defa yüzüstü bırakır ve ömür boyu sürüm sürüm süründürür. Bu itibarla nefsinin karşı hep mağlup olacağını düşünen bir insan, düşmanını tanımış ve Rabb'isine sığınacağından dolayı, nefsinin karşı emniyet içinde yaşayan bir insandan daha emin demektir. Rabb'imiz -inşallah- nefsimiz gibi bir hasmımızı, bizlere idrak ettirir...

Ayrıca selef-i sâlihîn, emniyeti ve ümitsizliği küfür saymışlar ve bir insanın nasıl olsa, "ben cennete gideceğim" diye kendini salmasına küfür dedikleri gibi, Allah'ın rahmetinden ümidini kestiğini ifade eden ve "ben cehenneme gideceğim, benim için kurtuluş yoktur" şeklindeki düşüncelerine de küfür nazarıyla bakmışlardır. Bu ikisi arasındaki ölçüyü yakalama adına Hz. Ömer Efendimiz'e nispet edilen şöyle bir söz vardır: "Eğer tek insan hariç bütün insanlar cehenneme gidecek deseler, korkarım ki o ben olayım. Yine bir insan hariç bütün insanlar cennete gidecek deseler rahmet-i ilâhîden ümit ederim ki o ben olayım."

Özetle

- İnsan ömür boyu nefsiyle yaka-paça olmalı, nefsin esiri olmanın insanlık onuruyla bağdaşmayacağını bilmelidir.
- Allah'ın engin rahmeti karşılığında ümitsizliğe düşmek doğru olmadığı gibi bütün bütün endişesiz ve korkusuz olmak da doğru değildir.
- Nefisle yapılan mücadelede yer yer ayağımızın sürçüp düşmemiz insanlığımızın gereğidir. Bu durumda toparlanıp kendimize gelmeli ve mücadeleyi devam ettirmeliyiz.

İnsanın Melekût Yönü

Bilindiği üzere insanın bir mülk bir de melekût yanı vardır. Yani onun fiziğe ait bir yanı olduğu gibi fizik ötesine açık bir mahiyeti de vardır. Evet onun, bir taraftan behîmî hisler, şehvetler, gazaplar, kinler, nefretlerden ibaret hayvanî bir yanı, diğer taraftan da iz'an, irfan, mârifet, muhabbet, kulluk ve tevazu gibi melekî bir cenahı söz konusudur. İşte insanın, potansiyel insanlıktan hakikî insan olma ufkuna yükselmesi, mahiyetinde bulunan bu meleklik yönünü inkişaf ettirmesiyle mümkün olacaktır. Yoksa cismaniyetine bağlı kaldığı, hayvaniyetinin güdümünde yaşadığı; yani yiyip içip yan gelip kulağı üzerine yattığı sürece o, mülk âleminin dar çerçevesi içinde sıkışır kalır; kalır da ahsen-i takvîm sırrına mazhar bir varlıkken hayvanlardan da aşağı bir duruma düşer. Fakat o, hayvaniyetten çıkıp cismaniyeti bırakırsa yani nefsanî, hayvanî ve cismanî kâzurattan temizlenerek Cenâb-ı Hakk'ın esmâ-i ilâhiye, evsaf-ı sübhaniye ve şüun-u rabbaniyesinin nurlarıyla tenevvür ederse farklı bir mahiyete erer, farklı bir mahiyet kazanır.

İşte âyet-i kerime ve hadis-i şeriflerde meleklerin bu ölçüde zikredilip nazara verilmesinin hikmetlerinden biri, insanda potansiyel hâlde bulunan bu melekîyet yanını harekete geçirmek, tetikleme, neşv ü nema bulmasını sağlamak ve böylece onu melekleşme ufkuna ulaştırmaktır. Evet meleklerin hâli, nazara verilmek suretiyle melekleşmeye bir teşvik ve çağrı yapılmakta, mahiyetimizde meknî bulunan melekûta ait hususiyetleri inkişaf ettirmemiz istenmektedir.

Melekler ve Sonsuzluk Duygusu

Biraz önce de ifade edildiği üzere insan beden ve cismaniyetin dar çerçevesinde kalır, âlem-i melekûta açılmazsa, tıpkı çuval içinde kalıp neşv ü nema vetiresine girmeyen ve böylece yalnız başına yok olup giden bir tohum gibi olur. Böyle bir tohumda çoğalma, artma ve bereketlenme söz konusu olamayacağı gibi, mevcut hâliyle kaldığı müddetçe onun için çürüme

Editör tarafından yazıldı.

Pazar, 27 Haziran 2010 10:50

---

ve yok olma mukadder demektir. Fakat o tohum ne zaman ki toprağın altına girer ve neşv ü nema sürecine dahil olursa, sümbüle, derken oradan başağa yürür, başak başakları netice verir ve Allah'ın izniyle, bir tek tohum ambarlar dolusu buğdaya dönüşür. Aynen bunun gibi insan, maddiyatın dar mahpesinde kurtlanıp çürümek için değil sonsuzluğa yürümek için var edilmiştir. Bu sebeple onun mutlaka mahiyetinde mündemiç bulunan ebedilîği duyup hissetmesi, ölümsüzlüğe uyanması, uyanıp kalb ve ruhunu sonsuzluğa yönlendirmesi gerekir. İşte insanın bütün bunları kendi içinde duyup hissedebilmesi, hissedip gerçekleştirebilmesi için meleklerin Allah'la olan daimî münasebetleri, aktif, canlı ve kesintisiz kulluk hâlleri nazara verilmiştir. Çünkü Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) bize, Miraç yolculuğu esnasında her geçtiği yerde oraya ait melekler topluluğunu kullukla bütünleşmiş bir vaziyette müşâhede ettiğini ve kimisi rükûda, kimisi secdede ve kimisi kıyamda olan bu meleklerin yaratıldıkları günden beri hep aynı ibadet şekliyle Rabb'ilerine arz-ı ubûdiyette bulduklarını bildirmektedir. İşte onların bu kesintisiz kullukları, Allah'la olan bu daimî münasebetleri bizim için canlı ve hayattar ebedî bir varoluşa çağrı gibidir.

[adobe flash player](#) [template](#) [joomla](#)